

Чланак примљен 3. новембра 2018.

Чланак прихваћен 5. новембра 2018.

Ивана Ножница*

Академија уметности у Новом Саду

Департман за музикологију и етномузикологију

Светска концертна сцена младих 68. Фестивал младих уметника у Бајројту

Бајројт, град Рихарда Вагнера (Wagner), чувеног позоришта и оперског фестивала, познат по богатој историјској и културној баштини, сваког лета добија још једну титулу – светске музичке престонице младих. Већ готово седам деценија, сваке године у трајању од месец дана, у овом граду организује се Фестивал младих уметника (Festival junger Künstler Bayreuth). Фестивал је основан 1950. године, под покровитељством чувеног финског композитора Јана Сибелијуса (Sibelius). Тада, непосредно након завршетка Другог светског рата и успостављања Гвоздене завесе, Фестивал је био својеврсна спона између Блокова, неутрална 'територија' на којој су били добродошли уметници и са Истока и са Запада. Идеја спајања различитих културних и уметничких традиција и искустава задржана је до данашњег дана, па тако Бајројт сваког августа окупља више од четири стотине младих музичара из преко четрдесет земаља света, који учествују у радионицама за симфонијску, камерну, хорску музику, композицију и музички театар, али и друге дисциплине попут фотографије, камере и снимања звука.

На позицији уметничког и извршног директора фестивала од 1986. године налази се Сиси Тамер (Sissi Thammer). Кроз едукативни рад са младима, она се веома залаже за идеје промовисања интернационалне културне размене. За време свог боравка на челу бајројтског фестивала, добила је бројна признања Савезне Републике Немачке и Слободне државе Баварске, а била је и добитница награде *Жена Европе* 1997. године. Сарадници, али и многобројни учесници, о Сиси Тамер говоре да се за уметнике залаже „и ван своје професионалне обавезе“. Заједно са тимом окупљеним око фестивала, она тежи образовању омладине кроз низ високо квалитетних пројеката и одабира реномираних диригената и едукатора, залаже се за слободу и мир међу нацијама, отворено и слободно друштво, као и охрабривање инвентивности и иновативности код младих.

У организацију самог фестивала сваке године укључено је и мноштво младих људи пореклом из свих крајева света. Радећи у неколико сектора – као асистенти директора, у

---

* Ауторкина контакт адреса: ivananozica789@gmail.com

организацији концерата и догађаја, у канцеларији за уметнички менаџмент, новинарској редакцији или као домаћини иностраним студентима, они преузимају на себе одговорност и стичу увид у то како функционише један велики међународни фестивал. Уз то, стичу и бројна искуства корисна за грађење каријере у будућности, с обзиром на то да су главном у питању студенти менаџмента у култури, туризма, хуманистичких наука, журналистике, студија комуникације, уметности и музике. Како би се они усавршили и упутили у све појединости посла, сваке године за њих се организује курс под називом *Stepping stone*. Програм усавршавања, намењен младим људима који су на почетку своје каријере, али и млађим студентима и средњошколцима, састоји се од низа предавања и радионица, на крају којег сваки учесник добија сертификат. Ове године у организацији били су млади људи из Немачке, Велике Британије, Украјине, Француске, Канаде, Зимбабвеа и других земаља.

Сваке године, фестивал има одређени мото. Овогодишњи мото – *Roots to the Future Reloaded*, због великог успеха и интересовања јавности, заправо је обнова оног из претходне године, а значи да ћемо само упознавањем и разумевањем сопствених корена моћи да се суочимо са туђим и непознатим. Водећи се овом тезом, 68. Фестивал младих уметника отворен је 2. августа 2018. године, наступима низа ансамбала и уметника из различитих крајева света, извођењем композиција које репрезентују културу и традицију подручја са којег долазе.

Фестивал младих уметника по својој концепцији је позивног карактера. Организатори од бројних заинтересованих ансамбала и солистичких музичара изаберу оне који ће те године имати част да бораве у Бајројту, учествују у некој од радионица, али и одрже самосталне концерте у граду и околини. Међу таквим, резиденцијалним уметницима, ове године било је неколико веома интересантних ансамбала – клавирски дуо *Görög Sisters* (Мађарска/Србија), камерни оркестар Музичке академије *George Dima* из Клуж-Напоке (Румунија), ансамбл дрвених дувачких инструмената из Тел Авива (Израел), ансамбл сачињен од традиционалних кинеских инструмената Шандунг универзитета из Ђинана (Кина), традиционални вокално-инструментални ансамбл *Кабачок* (Украјина), дуо *Maelo* (Немачка/Швајцарска), дуо *Allegria* (Украјина), хор дечака *Jazeps Medins* из Риге (Летонија), хор Универзитета „Македонија“ из Солуна (Грчка) и Новосадски камерни хор (Србија), као и бројни реномирани солисти са већ изграђеном интернационалном каријером.

На овогодишњем Фестивалу младих уметника реализовано је десет радионица. Програм под називом *Passio – Compassio*, вођен идејом о спајању Истока и Запада, обухватио је дела Баха (Bach) и Вајла (Weil) али и извођење хришћанских и арапских муслиманских песама у барокним, али и џез и традиционалним аранжманима. Поводом стогодишњице рођења Вагнерове унуке Фриделинд (Friedelind), изведен је и музички омаж њеној личности и делу, реситал песама под називом *Friedelind: a Wagner*. Затим је реализована видео радионица *Diversity. Above all* чији је коначни резултат био снимање и прављење промотивног филма о овогодишњем фестивалу, радионица за снимање и обраду звука чији полазници су задужени за прављење фестивалског ЦД-а, као и неколико

радионица намењених најмлађим учесницима – фестивалској деци – поставка музичке представе *Музичари из Бремена* и едукативна радионица под називом *Шта је опера?*.

Пројекат који је бројчано окупио највише људи свакако је био извођење Вечерње службе посвећене Богородици (*Vespro della Beata Virgine*) Клаудија Монтевердија (Monteverdi). Са готово сто извођача на сцени, под диригентском палицом Швеђанина Фреда Сјоберга (Sjöberg), окупљена су три хора – хор дечака из Риге, хор из Грчке и Новосадски камерни хор, као и интернационални оркестар сачињен од младих уметника из Немачке, Канаде, Француске, Украјине, Шпаније, Пољске и Хрватске, који је предводио Карл Магнус Јансон (Jansson) на оргуљама. Оркестар је свирао на аутентичним барокним инструментима – виолинама са старим типом затезања жица и барокним типом гудала – лучног облика и лабавих струна које извођач по потреби затеже и отпушта палцем десне руке, затим дрвеним флаутама, блок флаутама, дрвеним корнетима и старом, барокном типу тромбона.

У извођењу овог веома захтевног вокално-инструменталног дела учествовало је и седморо солиста – сопрани Радослава Воргић Зурзован и Тереза Херл (Hörl), алт Александра Хебарт, тенори Едвард Нилсен-Лич (Nilsen-Leach) и Симон Јас (Jass), и баритони Рафаел Лео и Михаел Волфрум (Wolfrum). Међу њима, својим вокалним техничким способностима истакли су се Радослава Воргић Зурзован и Едвард Нилсен-Лич. Фред Сјоберг, диригент запажене интернационалне каријере, од раније је познат организаторима и публици на бајтројтском фестивалу по успешно реализованим радионицама претходних година. Својом енергијом, високо постављеним уметничким захтевима и преданим и педантним радом са вокалним и инструменталним ансамблом, за веома кратко време припремио је изузетно успешно и запажено извођење Монтевердијевог дела. Наступима претходио је низ свакодневних, интензивних проба – оркестарских, хорских и солистичких, а затим и заједничких. У припремању вокалног ансамбла диригенту је помагала Гунел Сјоберг (Sjöberg), сопран и вокални тренер. Бројним интересантним вокалним вежбама и корисним саветима за једноставније превазилажење веома високих техничких захтева стављених пред хорске певаче допринела је уједначавању боје тона новонасталог великог хора.

Ово монументално дело Клаудија Монтевердија, настало почетком XVII века у јеку контрареформације, на 68. Фестивалу младих уметника изведено је два пута. Премијерно, 9. августа, у импресивном амбијенту градске цркве Светог Тројства у Бајројту обновљене 1610. године, баш у време када је Монтеверди написао своју Вечерњу службу, а затим и сутрадан, 10. августа у познобарокној цркви у оквиру манастира Шпајнсхарт. Осим ове две локације, концерти у оквиру фестивала организовани су још и у сали *Европа* конгресног и културног објекта *Das Zentrum*, другим градским црквама и околним местима. Током трајања фестивала изведено је више од шездесет целовечерњих концерата, али и променадних наступа на градским трговима, концерата за градске званичнике и грађане Бајројта.

Заједничко музицирање, упознавање нових људи, склапање пријатељстава и контаката са уметницима из свих крајева света, као и изазов свирања у друкчијим и новим

околностима, од великог су значаја за сваког младог уметника. Један од фестивала са најдужом традицијом у Европи, већ 68 година заредом одржава висок углед у професионалним круговима и представља место на које млади долазе и увек се радо враћају, место за усавршавање, стицање нових искустава, истраживање, експериментисање и слободно испољавање креативности. Фестивал младих уметника у Бајројту, за 68 година одржавања, оставио је трага на више од 25 000 младих људи – уметника, менаџера, истраживача, из више од осамдесет земаља света.